

S husľami
po svete.
Kanada II. ...

str. 4

Sníva o vlastnej
výstave. Chce po
sebe zanechať...

str. 5

Pri zrode cyk-
listickej legendy
bol aj Patriot...

str. 8

Spišský

PATRIOT

NOVINY PRE NOVOVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I október 2017

15

editoriál

Prišla jeseň. V ročnom kolobehu predposledné obdobie. Niekdý býva krásna, slnečná, plná farieb. Tento rok sme si ale zatiaľ užili skôr tú jej menej peknú tvár. Meteorológovia sľubujú, že ukáže aj tú krajšiu. Zákonmi prírody sa riadi aj náš život. Detstvo, dospelosť, stredný vek a staroba sú ako jar, leto, jeseň a zima. Celkom logicky je október Mesiacom úcty k starším (ale aj Mesiacom zdravých zubov). Nebudem nosiť drevo do lesa a hovoriť o tom, aké je dôležité byť pozorní k seniorom počas celého roka, nielen v októbri. Nechcem byť ako politici, ktorí navštívia Domov dôchodcov len v októbri, alebo tesne pred voľbami. Viac ma trápi, kam sa z nášho života vytratila úcta. Pamätám si, ako malý chlapec, na prechádzke s rodičmi môj otec každú chvíľu pred niekým zložil klobúk a pozdravil sa. Mal úctu zažitú, proste v krvi. A keď sa s mamou o niekom rozprávali, tak to bolo vždy o tom, čo ten človek dokázal. Či už v dobrom, alebo v zlom. Nie o tom, koľko má peňazí, aut, alebo mileniiek. Ľudí kedysi viac zaujímalo, akí sú tí druhí, čo ich trápi, z čoho sa tešia. Vnútro, nie povrch. A o tom je, podľa mňa, úcta. Zaujímať sa o druhých, úprimne, nielen z povinnosti. Vedieť o nich viac, než „zaručené“ správy o ich majetku, alebo politickej príslušnosti. Viete si predstaviť úctu na našej politickej scéne? Ja nie. Úcta je tam, kde ide o človeka a politické strany pripomínajú skôr vyhľadované vlčie svorky, schopné zožrať aj vlastných jedincov. „Úctivá poklona,“ tak sa pri stretnutí zdravili naši starí rodičia svojim priateľom, ale aj ľuďom, ktorých poznali iba z videnia. Spišská Nová Ves mala vtedy oveľa menej obyvateľov a takmer všetci sa navzájom poznali. Potom sa dlhé roky časť našich ľudí začala zdraviť „Práci česť!“ Priateľov nahradili súdruhovia (našťastie len v časti obyvateľstva). Tam niekde sa stratila aj elementárna úcta človeka k človeku. Demokracia sa opäť vrátila, ale mám pocit, že si so sebou zabudla zobrať aj zabudnutú úctu.

-leb-

Nepolitikárčim, pracujem

Každý deň vychádza aj zapadá slnko. Každý týždeň máme aj víkendové dni. Raz za mesiac môžeme pozorovať spln Mesiaca. Raz do roka prichádzajú Vianoce. To všetko sú udalosti, ktoré sa stali pevnou súčasťou našich životov. A čo sa deje raz za 4 roky? Organizujú sa napríklad olympijské hry, či majstrovstvá sveta alebo Európy vo futbale. A ak sa neudeje niečo neočakávané, konajú sa v týchto časových intervaloch aj voľby. Od tých komunálnych, až po parlamentné.

Uprostred, medzi nimi existujú aj voľby do vyšších územných celkov. A tie budú na Slovensku 4. novembra 2017. Približne o mesiac. Už teraz sa okolie ciest a

postupne aj námestia začínajú meniť na propagačné priestory pre kandidátov na posty županov, alebo poslancov týchto inštitúcií. Je to tradičná a štandardná súčasť lákania voliča. Keďže i

ja osobne chcem pokračovať v práci poslanca Košického samosprávneho kraja, využívam túto formu kampane rovnako ako ostatní. Nechcem však zaujať iba krátkym, úderným, alebo

ohlupujúcim sloganom. Chcem Vám, ktorí budete o zložení zastupiteľstva v našom kraji rozhodovať, vyložiť svoje karty podrobnejšie na stôl. A v rukáve si nenechám žiadneho žolíka. Tí, ktorí

ma poznajú vedia, že hovorím a konám vždy otvorene a úprimne. A zásadne sa nevyhýbam nepríjemným témam, či kritike. Som rád, keď za mňa pokračovanie na str. 2

Nepolitikárčim, pracujem

dokončenie zo str. 1

hovia skutky, preto mi dovoľte, aby som vám zložil účet svojej práce poslanca Košického samosprávneho kraja za funkčné obdobie, ktoré sa práve končí. Niekoľko vecí sa mi podarilo, napr. zastaviť pripravované zlúčenie Strednej ekonomickej školy Stojan s inou školou, čo by znamenalo reálnu likvidáciu tejto školy. (máme ešte v živjej pamäti prípad Baníckej školy). Následne sa mi podarilo vybaviť dotácie na obnovu budovy. Postupne sa vymieňajú okná (nové plastové), zrekonštruoval sa aj vstup do školy. Ďalším príkladom je, že spolu s kolegom Vospálkom sme iniciovali rekonštrukciu veľkej križovatky na vstupe do Smižian od Popradu, a jej zmenu na kruhovú križovatku.

Jednou z „malých“ vecí, ktoré sa podarili a ktorým som sa naplno venoval bolo, keď ma požiadala obyvateľka z Gorkého ulice, že sa jej pred vstupom do domu prepadla cesta. Vďaka mojej vytrvalosti, opakovanom „otravovaní“ pracovníkov správy ciest KSK sa podarilo do týždňa nájsť príčinu tvorby diery, odstrániť ju a opraviť cestu.

Medzi inými som podporil aj návrhy svojich poslaneckých kolegov. Napríklad som podporil prevádzku SKI busu v našom okrese, aj otvorenie Oblastnej organizácie cestovného ruchu v SNV. Pri rozhodovaní sa ako hlasovať ma v prvom rade zaujíma obsah predloženého návrhu a nie to, ktorá politická strana ho predkladá.

Logika mi hovorí, že nie je normálne byť proti niečomu len preto, že to prišlo z iného politického „košiara“. Rovnako si nemyslím, že všetko, čo navrhnem ja a moji politickí kolegovia je dokonalé. Som prístupný dobrým nápadom a za mnohé z nich som už bojoval a niekoľko ďalších som pripravený predstaviť novozvolenému zastupiteľstvu samosprávneho kraja.

„Tí, ktorí ma poznajú vedia, že hovorím a konám vždy otvorene a úprimne. A zásadne sa nevyhýbam nepríjemným témam, či kritike. Som rád, keď za mňa hovoria skutky,“

Rovnaký význam, ako veľkým projektom, ale prikladám aj pomoci jednoduchým ľuďom, ktorí sa na mňa obracajú so svojimi žiadosťami. Moje volebné číslo je 15. Určite sa viac, než na výklady numerológov, spolieham na svoje schopnosti. Ale pre zaujímavosť vám prezradím, že v numerológii je číslo 15 číslom Venuše. Podľa starého výkladu spája v sebe život a smrť alebo aj deň a noc. Predstavuje silu. Viac ma v súvislosti s týmto číslom zaujal príbeh zo

života jedného z najväčších mysliteľov v celej histórii, Confucia. Ten píše, ako starej Číne priniesla úspech korytnačka, ktorá mala na pancieri nakreslený obrazec s číslami. Vyzeral takto:

4	9	2
3	5	7
8	1	6

Na prvý pohľad sú to do štvorca zoradené jednociferné čísla, okrem nuly. Ale všetky všetky zvislé i vodorovné riadky, vrátane uhlopriečok dávajú súčet 15.

123456789 x 8 + 9 = 987654321.

Radšej ako hru s číslami ale mám reálnu prácu pre reálnych ľudí. Život v politike ma naučil trpezlivosti a odolnosti. Viem byť pre dobrú vec neodbytný a keď ma úradníci vyhodia von z dverí o pár sekúnd im už klopm na okno. Preto som sa rozhodol vstúpiť do politiky. Nikdy som v nej nepracoval pre svoj osobný prospech. Mám pred sebou čistý stôl i svedomie. Nikto ma nemôže spájať s akýmkoľvek škandalom, alebo s podozreniami z činmi zavaňajúcimi korupciou. Na živobytie si zarábam ako podnikateľ. A cítim, že vládzem dať spoločnosti ešte niečo navyše. A to je práca poslanca zastupujúceho ľudí na Spiši. Preto sa s pokorou obraciam na vás, pretože je to vaše výsostné právo rozhodnúť, či mi dôveru vo forme hlasu dáte, alebo nie.

Rasťo Javorský

AKÉ MÁ PERSPEKTÍVY ČÍNA NA SLOVENSKU

Čínsky obchod sa stal synonymom nízkych cien a primerane nízkej kvality výrobkov od výmyslu sveta. Zlikvidoval mnohé prevádzky domácich podnikateľov aj v Spišskej Novej Vsi. Nespomínam naše mesto v súvislosti s expanziou čínskeho ekonomického draka náhodou. Práve najľudnatejšia krajina sveta sa akosi zapáčila našim úradníkom a poslancom. Asi najčastejšie ich zahraničné služobné cesty smerujú práve tam. Určite nepatria k tým najlacnejším. Rovnako ako hostenie čínskych delegácií, ktoré na oplátku prichádzajú do Spišskej Novej Vsi. Po prvej z týchto ciest našich politikov za čínsky múr sa v Informátore objavila informácia o tom, že u nás Číňania posta-

via fabriku veľkú ako Embraco. Pred 10 rokmi by táto správa vyvolávala aspoň čiastočne oprávnené nádeje Novovešťanov. V tých dobách čínsky kapitál na Slovensku rástol. Dnes takýto sľub politikov „smrdí“ populizmom a spoliehaním sa na krátku pamäť voličov. Určite by bolo zaujímavé dozvedieť sa v rovnakom zdroji kedyže tú čínsku fabriku u nás postavila. Pretože stále častejšie začína platiť staré známe: Nik vám nemôže dať toľko, koľko vám ja môžem sľúbiť. Poradenská spoločnosť Bisnode urobila detailnú analýzu čínskeho kapitálu na Slovensku. Podľa tej objem tohoto kapitálu neustále klesá. Aktuálne na našom trhu sídli 1 383 spoločností,

ktoré majú v pozadí vlastníka z Číny. To je o takmer 300 menej než v roku 2011. „Aj napriek tomu, že sa v médiách objavujú informácie o záujme čínskych podnikov o investície v slovenských firmách, na počte a upísanom kapitáli sa to dosiaľ neodrazilo. Súvisí to s faktom, že plánované investície sa ešte nezrealizovali a rokovania pokračujú, alebo sa v niektorých prípadoch rokovania ukončili,“ spresňuje analytička Bisnode Petra Štěpánová. Možno všetko zvráti ďalšia návšteva spišskonovoveských politikov a úradníkov v ďalekej Číne. A možno to bude opäť iba drahá, ale dobrá žúrka za peniaze daňových poplatníkov.

-le-

šuškanda

Občan Spišskej Novej Vsi adresoval mestu jednoduchú, logickú otázku:

Prečo sa nesnažíte, aspoň počas leta, obnoviť dopravu na železničnej trati Spišská Nová Ves-Levoča? V Spišskom Podhradí to dokázali a vrátili „Aničku“ späť na trať Podhradie-Spišské Vlachy.

Dostal písomnú odpoveď, že by to bolo veľmi drahé a že mesto Levoča o to nemá záujem. Drahá znamená pár tisíc eur. Šetrnosť mesta je v tomto prípade úžasná. Vo svetle verejného osvetlenia ale pôsobí smiešne a alibisticky. Rozšafnosť našej radnice pri platení koncesie za verejné osvetlenie je, zdá sa, nekonečná. Pôvodne dohodnutú zmluvu na cca 5 miliónov eur už raz zvýšili o ďalších takmer 4,5 miliónov eur. Podľa našich informácií príbeh čaká ďalšie pokračovanie a koncesia bude, že vraj, navýšená ešte o 2 milióny eur. Tu už nemá zmysel porovnávať náš projekt s projektami iných miest na Slovensku. Ani vypočítavať, že po novom nás bude svietenie v meste stáť 4 krát viac než doteraz. Tu už vzniká podozrenie, že za takúto skvelú zákazku sa firma

niekomu dokáže pekne „odvďačiť“. Je priveľa tmy nielen v uliciach mesta, ale aj v pozadí tejto koncesie.

Ale na obnovenie železničnej dopravy (počas letnej turistickej sezóny) medzi SNV a Levočou pár tisíc nemáme. Jeden exteriérový prvok pri novom cyklochodníku by to vyriešil na niekoľko rokov dopredu. A som presvedčený, že znovu jazdiaca „Anička“ urobila ľuďom väčšiu radosť ako predražené „umelecké“ dielo, okolo ktorého prefrčia cyklonadšenci za sekundu.

A keď už sme pri doprave, poviem vám niečo aj o oprave mosta nad Ružínom, ktorý odstavil najvyužívanejšiu cestnú spojnicu medzi SNV a Košicami. Košický samosprávny kraj bol pripravený zaplatiť za túto opravu takmer 9 miliónov eur. Výberove konanie trvalo dlho a nestihlo by sa to „vúckarských“ volieb. A zrazu sa našiel aj variant rekonštrukcie lacnejší o 3 štvrtiny pôvodne navrhovanej ceny, ale hlavne rýchlejší. Pán Trebuľa s partiou svojich úradníkov by šafáril s našimi peniazmi a ani by nemihli brvou.

-le-

KEDY BUDEME JAZDIŤ DO KOŠÍC PO NOVOM MOSTE?

Takúto otázku opakovane kladú mnohí vodiči na Spiši.

Viac nám prezradil poslanec Košického samosprávneho kraja (KSK)

Rasťo Javorský.

„O poškodení mosta vedeli na VÚC viac ako polroka predtým než ho minulú zimu uzavreli. Nerobili takmer nič, lebo, vraj, sa cez neho vozilo drevo z okolitých lesov. Potom most zavreli pre autá aj pre peších, ale nechali deti chodiť cez most, aby sa mohli dostať do školy. Jeden autobus zastal na jednej strane a na druhej ich čakal druhý autobus, ktorý pokračoval v trase. Až potom vyhlásili súťaž na rekonštrukciu mosta. Jej víťaz navrhol cenu cca 8 600 000,- €. S tým že je nutné takmer celý most zbúrať a následne nanovo postaviť.“

Úrad pre verejné obstarávanie si „dovolil“ prekontrolovať celú verejnú súťaž, to ju veľmi predĺžilo. Do konca roka by sa to nestihlo. KSK preto požiadal víťaza, aby navrhol hospodárnejšie riešenie. Stalo sa. Nové technické riešenie bude stáť, predbežne, 1 800 000,- €. Táto cena sa môže zvýšiť ak sa zistia ďalšie nutné opravy.

Najdôležitejšie je však to, že rekonštrukcia bude ukončená, podľa zmluvy do konca roka, prepokladám, že ukončia práce do konca októbra. Potom budúci rok budú pokračovať v rekonštrukcii stĺpov. Je to super pre ľudí, ktorí teraz musia obchádzať tento most cez lesnú cestu cez Opátku.

Minule som išiel po tej ceste a povzdychol som si: Keby všetky cesty v KSK boli takej kvality ako táto cesta, všetci obyvatelia kraja by boli spokojní.“

-le-

Kortešačka - Spišské klapancie (andrej cpin)

Isto sce to zbačili

luče slunka še dzeškaj vytracili.

Zaš je tu čas

kedz z bilbordu ušmiva še toten vaš!

V najšumnejšom mesce po žemi ľeža ľisti,

v župe budze ľepši i to ňesu dristi!

Tote zo stromoch i tote poslaňecke-

jedne su o ješeňi a druhe o VUCke.

Feši rečuje že zrobi druhe Košice,

on co predraži cetečka parkoviska i koľajnice?!

Ta ja ňeznam či mu haraši,

mňe zaujimaju toti naši.

Dalši bi scel kraj rozhibac bo už je čas,

ta snac ci to vijdze a to daš!

Je pravda, že po zdenkovi treba viľuftovac

i na imunitu čaj z trnkoch viluhovac.

A totich našich šedzem trpaslikoch,

vibereme sebe zo štiricec šňehuľeňkoch!

Co še o nas postaraju, cesti do poradku daju,

peňeži ňerozrucaju a dušu ňezapredaju

Eščiže ňemožeme šickich voľic,

šak to bi nas politici ňemali kedi opic.

Bo to bi sme še mal'i jak v raju

ňebuli furt ľem na okraju.

Ľudze dobre pitam vas šumňe,

spoľiham na vas jak vi na mňe,

voľime z rozumu

a ňe s fl'ašečku rumu.

Naj tu ňemaršuje Kotľeba,

pohrobkov Hitľera nam netreba!

Šak to ňe take daľeke časi

co za boha i narod zabijali masi!

Kandidatoch je jak maku,

jedna v sukni, druhi v saku.

Vibrac dobre a isc voľic?

Zaklad je ňepol'itikarčic, aľe robic!

netradičné turistiky so súťažou:

ZO SPIŠSKEJ NA KLÁŠTORISKO CEZ KYSEL'

Naša dnešná turistika povedie z miesta i mesta, ktoré sa nazýva bránou do Slovenského raja, zo Spišskej Novej Vsi, na miesto, ktoré sa označuje ako srdce, alebo centrum Slovenského raja, teda na Kláštorisko. Poviete si, čo už je na tejto turistike netradičné. Nuž to, že ju prejdeme, niekde ku koncu našej trasy, cez tiesňavu KYSEL'.

Ked' som mal niekde okolo dvadsiatky, nebolo krajšej turistiky z Čingova, ako prejsť touto tiesňavou, už len z toho dôvodu, že nám bola najbližšie a tak sme do nej chodili i viac krát počas roka. Keď potom ale v roku 1976 Kysel' vyhorel, stal sa pre nás, bežných smrteľníkov, na 40 rokov územím, ktoré sa v odbornej literatúre označuje ako terra incognita.

A do tejto, na dlhé roky uzavretej „neznámej zemi“ vás dnes pozývam.

Od stĺpu centrálnej orientácie v meste prechádzam po žltej turistickú značku ponad letisko na KOŠIARNY BRIEŽOK, kde pri Grófskej studni vchádzam do NP Slovenský raj a aj značka sa mení na zelenú farbu. Pri lesníckej marigotke opúšťam asfaltku, odbočujem o 90 stupňov do ľava a v miernom stúpaní cez les prichádzam na prvý zaujímavý bod mojej dnešnej trasy, na SOVIU SKALU. Pre znalcov turistiky v Slovenskom raji hádam ani netreba pripomínať, že je to jedno z veľmi pekných výhľadových miest na Čingov i Vysoké Tatry, ale aj vľavo do doliny Hornádu, na miesta, kde bude naša trasa pokračovať. Zidom prudko dole na ČINGOV a na dolnom parkovisku sa ku mne pripojí Zuzana, s ktorou sme si návštevu Kysel'a naplánovali. Od orientačného stĺpu pokračujeme popri rieke Hornád frekventovaným chodníkom po jeho pravom brehu, cestou, označovanou, ako PRIELOM HORNÁDU až pod TOMAŠOVSKÝ VÝHLAD, kde je druhá zastávka, na ktorej sa oplatí zahalť, lebo i pohľad na (Tomašovský) výhľad zdola je zaujímavý a názorne ukazuje, aké vysoké sú skalné bralá nad touto, domovskou riekou Slovenského raja.

Pod Tomašovským výhľadom sa charakter našej trasy zmení, lebo vchádzame do doliny BIELEHO POTOKA a práve tá predznačuje, napríklad aj technickými zariadeniami, že sa dostávame do hlbšie zarezaných partií Slovenského raja. Trasa popri krištáľovo čistej vode Bieleho potoka nás približne za hodinu dovedie až k miestu, kde sa cestičky opäť rozchádzajú a kde vlastne začína tiesňava Kysel' (tu sa dá vpravo, prudkým stúpaním vyšliapať až hore na Kláštorisko). Chvíľu pokračujeme rovno po svahu, (pričom vľavo vedie cestička až na Klauzy, s možnosťou kdesi v strede zažiť okúzlenie v inej tiesňave, Sokolej doline). Naša cesta ďalej ale vedie zakrátko dole doprava, kde sa vstupuje do novootvorenej tiesňavy- KYSEL'. Už len preto, lebo na propagačných paneloch sľubuje zá-

žitok v podobe prvej „rajskej“ ferraty, ktorá tu bola pred rokom (za plnej podpory médií) sprístupnená pre naozaj širokú, aspoň trochu turistickú verejnosť. Pripíname si teda ferratové sety, pozeráme do diaľky na vysoké bralá, ktoré sľubujú neopakovateľný, temer horolezecký zážitok. A ja si snažím v hlave vylíčiť spomienky na svoje prechody touto tiesňavou v časoch, keď som mal sladkých osemnásť a Slovenský raj bol pre mňa druhou obývačkou. Prechod samotnou tiesňavou je zabezpečený kramľami a lanami a pre tých, čo už absolvovali zaistené le-

zecké trasy, dajme tomu v Alpách, tak zhruba kategórie „B“. Pre sviatočných turistov je ale potrebné napísať, že sedák, tlmič pádu, prilba, pevná obuv a voľné ruky sú základným predpokladom úspešného výstupu tiesňavou. A pridávam, že prechod je len od júna do októbra a za poplatok 5 Euro. Zámerne som sa zamerlal na tieto základné informácie, lebo samotná ferrata (jej technická obtiažnosť) mňa osobne sklamali. Viem si ale predstaviť, že pre ľudí, ktorí sa prvý krát priprú o lano, to je určite zážitok na dlhý čas. Mojm zážitkom bolo, že ako-

koľvek som lovil v hĺbinách minulosti, Kysel' som si pamätal akosi inakšie a cítil som sa tu, ako cudziniec, čo sa po 50 ročnom exile ocitol síce v rodnej, ale neznámej zemi. A musím priznať, že pri znovuoobjavovaní cestičiek v objatí skál som tu zažil minimálne dva šoky. Ten prvý je, keď vstúpite do hlbokých rozprávkových kamenných zárezov TEMNICE a ten druhý, kdesi na konci, dole, v nemom úžase pod padajúcimi vodami OBROVSKÉHO VODOPÁDU. Ku koncu sa tiesňava vo svojej divokosti i strmosti upokojí, privedie nás na miesto, kde sa cesty rozdeľujú a pokračujú do Veľkého a Malého Kysel'a. My sa obraciame vpravo hore do lesa a po žltej, neskôr modrej turistickú značku vystúpame do cieľa našej cesty, na poľanu KLÁŠTORISKO, ktoré nás víta typickými pohľadmi na renovované zrúcaniny starého kartuziánskeho kláštora, na zasnežené končiare Vysokých Tatier i na turistickú chatu, kde si môžete za „rakúske ceny“ udrieť zaslúžený radler.

Cestu naspäť do Spišskej Novej Vsi si môže každý zvoliť podľa svojej predstavy i síl, čo mu ostali, my sme sa rozhodli vrátiť najprv po zelenej značke hrebeňom cez ďalšie výhľadové miesto, ČERTOVU SIHOŤ až pod Tomašovský výhľad, odtiaľ krátkym, ale strmým výstupom na druhú stranu Hornádu a pokračujúc po zelenej značke cez lúky až na železničnú stanicu SPIŠSKÉ TOMÁŠOVCE, kde sme počkali na osobák, ktorý nás dovezol až do SMÍŽIAN. A tu som sa, pri pive vo Vyšnej rozlúčil so Zuzanou a „odšudrikal sa“ späť do mesta.

Na záver len pripomeniem, že táto trasa je časovo náročnejšia a sviatoční turisti by si ju mali naplánovať, ako celodenný výlet, čo sa v podstate stalo aj mne. Ale asi preto, lebo som sa so Zuzanou vo Vyšnej pri pive lúčil trochu dlhšie. (A aj som vedel, prečo).

Michal Buza st.

fotoreportáž: Šarkaniáda

SÚŤAŽNÁ OTÁZKA:

Napište presný dátum posledného možného prechodu ferraty v tiesňave Kysel' v roku 2017.

Odpovede posielajte na náš redakčný e-mail:

spisskypatriot@gmail.com,

alebo na facebook Spišský Patriot.

Niagara Falls z kanadskej strany.

S HUSĽAMI PO SVETE - KANADA II.

Druhú časť spomienok na koncertné turné v Kanade chcem začať na jednom veľkolepom mieste, ktoré patrí spoločne Kanade aj USA.

Niagarské vodopády

Práve tam sme mali možnosť stráviť jeden z voľných dní nášho kanadského pobytu. Vodopády ležia približne hodinu cesty od Toronta. Rozprestierajú sa na 56 km dlhej rieke Niagara, tečúcej z jazera Erie do jazera Ontario. Sú naozaj obrovské.

Napr. vodopád Horseshor vytvára 792 metrov dlhý oblúk. Hovorí sa, že práve z kanadskej strany sú vodopády krajšie, ale je to vraj večný spor USA a Kanady. Ak by som mal niečo odporučiť budúcim návštevníkom, tak určite si zoberte pri návšteve nepremokavú bundu, lebo milióny kvapiek treštiecej sa vody o skaly stúpa nahor a prší na všetko čo je v blízkosti. Je to fascinujúce, neskutočné divadlo, ako sa valí pár metrov od Vás obrovské množstvo vody a strháva všetko zo sebou dolu s ohromným hlukom.

Vodopády si môžete pozrieť z promenády okolo brehu, z vyhliadky pod vodopádom, z vyhliadky nad vodopádom, z veže nad vodopádom, z lod-

ky okolo vodopádu, z helikoptéry a bohvie ešte odkiaľ. Ja som vyskúšal prvé dve možnosti a promenáda okolo vodopádu u mňa jednoznačne vedie. Pre milovníkov adrenalínu je tu vyhliadková loď Maid of the Mist, ktorá Vás prevezie až do tesnej blízkosti vodopádov a určite je pre každého silným zážitkom. Ročne ich navštívi približne 10-11 miliónov turistov. Miestni nám prezradili, že medzi turistami je mnoho novomanželských párov, práve preto sa táto oblasť nazýva „Honeymoon capital of the World“ t. j. hlavné mesto medových týždňov. Z čoho sa však zastavuje rozum druhýkrát (prvýkrát z vodopádov) je, že okolo nich vyrástlo mestečko s hotelmi, kasínami, zábavnými atrakciami pripomínajúce Las Vegas. Tí ktorí očakávajú nedotknutý kus prírody budú šomrať, tí ktorí sa radi zabavia, tam môžu stretnúť Elvise či King Konga a pozabávať sa do nemoty.

Mentalita Kanadčanov

Kanadania si, ako národ, nesú

jazyk, históriu a kultúru anglickú aj francúzsku. Podarilo sa im vytvoriť z ich zeme demokratický, mierumilovný, bohatý a kvitnuci štát. Kanadania si odjakživa potrpeli na autoritu, o čom svedčí už to, že sa ich národným symbolom stal tzv. „mountie“, príslušník kanadskej jazdnej polície. Ľudia v Kanade chodia oblečení ležérne ako Američania, často v rifliach a športových topánkach, nosia bundy a všetky možné tričky s menom nejakého športového klubu. Jedno im uprieť nemožno, Kanadania dbajú viac na to, aby si svoje životné prostredie, vzduch, vodu a prírodu vôbec neznečistili škodlivými splodinami a odpadom. Zaujala ma aj ich veľkorysosť a tolerancia. Spolu s nimi v Kanade žije mnoho ďalších skupín obyvateľov, ktorí hovoria rôznymi jazykmi, majú svoju vlastnú kultúru, vlastné náboženstvo, ale sú prijímaní tak, že necítia žiadne rozdiely. Ako som mohol vidieť na vlastné oči, pre Kanadčanov hrá pocit regionálnej príslušnosti omnoho

zásadnejšiu rolu ako národná identita. Kanadania sú verní oblasti, z ktorej pochádzajú. Obyvatelia Ontaria považujú svoju provinciu za srdce Kanady a každý obyvateľ Quebecu je presvedčený, že práve jeho provincia je jedinečná a najlepšia z celej krajiny.

Hokejová sieň slávy

Keďže som veľkým hokejovým fanúšikom, nemohol som obísť hokejovú sieň slávy Hockey Hall of Fame v centre Toronta. Táto inštitúcia bola založená v roku 1943 a od roku 1993 bola sieň slávy premiestnená do zrekonštruovanej budovy BCE v Toronte a v tejto podobe je tu dodnes. Pokiaľ budete dostatočne drzí a vyčytáte chvíľku, kedy v pokladni obchodu so suvenírmi nebude žiaden predavač, alebo bude mať plno zákazníkov, môžete prebehnúť zadarmo cez východ, ktorý vedie práve do hokejovej siene slávy, tak ako som to videl na vlastné oči. Na ploche 5300 m² vás čakajú poklady hokejových artefaktov, prezentácie prijatých členov,

multimediálne prezentácie, hokejové interaktívne hry, hokejová história, Stanleyho pohár, rubrika venovaná Majstrom sveta v hokeji, hokejovú šatňu a mnoho iných pozoruhodností. Mňa najviac zaujala miestnosť, ktorá je nazývaná rohová sieň, kde je v trezore umiestnený Stanley cup, ktorý strážia dvaja ochrankári. Kto chce, môže si s ním urobiť fotku. V miestnosti nájdete aj všetky poháre, ktoré sa dávajú ako individuálne ocenenia, napr. Vezina Trophy pre najlepšieho brankára, Hart Memorial Trophy pre najužitočnejšieho hráča základnej časti, Art Ross Trophy pre víťaza kanadského bodovania základnej časti, James Norris Memorial Trophy pre najlepšieho obrancu ligy, ktorú mimochodom získal aj náš Zdeno Chára. Každý rok môžu byť uvedení do siene maximálne štyria hráči, dvaja aktivisti a jeden rozhodca. Na to, aby bol nominovaný hráč alebo rozhodca, musí skončiť svoju kariéru pred viac ako tromi rokmi. Vo výnimočných prípadoch však táto čakacia

doba môže byť vypustená tak ako napr. ako sa to stalo pri legendách tohto športu v prípade Maria Lemieuxa a Waynea Gretzkeho.

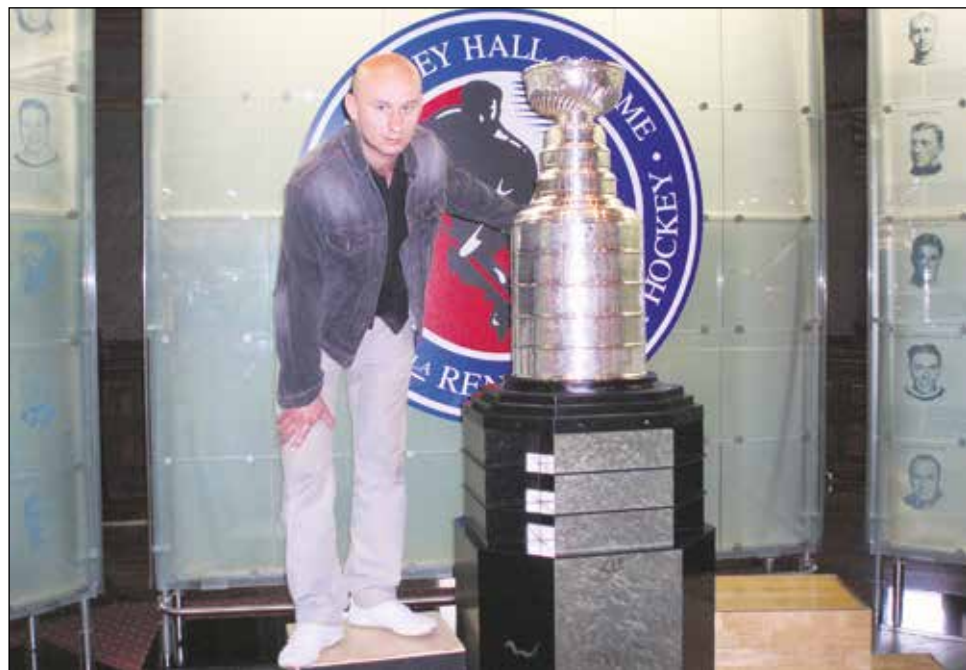
Záver

Turné v krajine javorového listu splnilo všetky naše očakávania či už po umeleckej, zážitkovej alebo gastronomickej stránke. Jeden z cieľov turné bol priblížiť kanadskému publiku našu slovenskú hudbu (Zeljenka, Moyzes) na čo kanadské publikum reagovalo veľmi kladne. Prezentovať dobré meno a cveng Slovenska v zahraničí je našou výsadou, ktorá nás umelcov naplňuje a berieme to ako poslanie. Naše malé, ale krásne Slovensko má mnoho dobrého a jednou z vecí ktorou sa môžeme pyšiť je naša slovenská hudba. Ja pevne verím, že príde ešte čas, kedy sa do Kanady budeme mať možnosť vrátiť a spoznať ešte viac do hĺbky túto očarujúcu krajinu či už s husľami v ruke ako umelec, alebo ako turista s batohom na chrbte.

Peter Šterbák

Niagara Falls - mesto.

Stanley Cup.

VÝTVARNÝ TALENT ZDEDILA PO PRADEDOVI MATEJOVI VOJTÁŠOVI SNÍVA O VLASTNEJ VÝSTAVE - CHCE PO SEBE ZANECHAŤ NEJAKÚ STOPU

Dvadsaťštyri ročnú slečnu, Dominiku Vojtášovú bavilo „výtvárničiť“ už od mala. Veľmi rada vymaľovávala detské omaľovánky a kreslila rôzne zvieratá. V štyroch rokoch prišla na talentové skúšky do ZUŠ-ky. „Ocko ma vzal do obrovskej budovy, kde po chodbách znel klavír a bolo tam vyvesených mnoho farebných kresieb a malieb detí. Ja som ako prvý obrázok namaľovala Červenú čiapočku a vlka, ktorý sa skrýval medzi stromami. Za veľké základy výtvarného umenia vďaka pani učiteľke Erike Černíkovej a Janke Nahálkovej,“ hovorí úspešná výtvarníčka.

Výtvarný talent zdedila po svojom pradedovi,

Matejovi Vojtášovi. „On je mojim rodinným vzorom. Bol zakladateľom a prvým riaditeľom Okresného vlastivedného múzea v Spišskej Novej

Vsi, bol tiež tvorcom slovenskej historickej prózy. K jeho najznámejším dielam patrí román *Tatárska pohroma* (1943) a román *Kumánska krv* (1947). Zaoberal sa aj archeológiou a samotným maliarstvom. Najradšej maľoval svoj rodný kraj, Spiš, rôzne zákutia Slovenského raja a podobne. Ako dieťa som pred jeho obrazmi vedela sedieť večnosť, skúmať každý detail a jeho ťahy štetca,“ prezradila.

Šikovnú výtvarníčku najviac vystihuje kresba ceruzou a farbičkami. Nespí však na vavrínoch a kráča s dobou. „Snažím sa ísť vpred s novými technológiami. Pribudla mi digitálna kresba a maľba,“ ozrejmila.

Dominika vyhrala na strednej škole súťaž o najlepšie logo školy, ktoré sa dodnes používa na gymnáziu na Školskej ulici. Na treťom mieste skončila v celoslovenskej súťaži o návrh vlastného billboardu. „V súťaži bojovalo 1 137 ľudí a billboard bol mesiac v Spišskej pri Lidli.“ Dominika ilustrovala tri knihy. „Som autorkou ilustrácie v knihe *Ruženy Kormošovej*, s názvom *Po stopách pamäti*. Ilustrovala som tiež dve knižôčky pre deti. Prvá sa volá *Rozprávkové menu pre malého speváka*, od Lucie Bukovinskej a druhá vyšla prednedávnom, s názvom *Spoznaj Ďurkovec*.“ Dominikinu tvorbu si môžete pozrieť, v spomínaných publikáciách, či na jej facebookovej stránke: Vojtášová Art.

Úspešná výtvarníčka sníva o vlastnej výstave. „Chcem, aby ľudia videli moje diela v životnej veľkosti. Mojim životným snom je zanechať za sebou nejakú stopu/ odkaz, v podobe vlastných diel, ktorý tu bude pretrvávajúť, aj keď tu už ja nebudem,“ vyhlásila. Mladá žena verí, že uplatnenie nájde aj v rodnej Spišskej Novej Vsi. Tvrdí, že v našom meste je množstvo šikovných výtvarníkov, fotografov, či grafikov. „Je stále viac

ľudí, ktorých výtvarné umenie oslovuje a stále viac ľudí sa ním necháva unášať. Rok, čo rok má výtvarné umenie čoraz väčšiu moc. Dennodenne sme nevedomky obkolesení obrazmi, plagátmi, fotkami, či maľbami.“

Spišská Nová Ves je baštou umelcov. Dominika hovorí, že výtvarné umenie v našom meste napreduje a cítiť podporu. V lete bola v parku pri veľkej fontáne výstava „Umenie v parku“. „Táto výstava je pre mňa veľmi zaujímavá. Prenáša umenie z interiéru galérií do exteriéru parku, do prírody, kde si idú ľudia oddýchnuť. Tak je umenie pre ľudí prístupnejšie a lákavejšie. Mnoho

výtvarníkov podporuje i galéria umelcov Spiša. Ocenila by som v Spišskej Novej Vsi festival *Biele noci*, ktorý je v Košiciach, či v Bratislave. Oživil by Spišskú umeleckou hrou svetla a hudby.“

Dominika vidí na Spiši i v samotnej Spišskej obrovský potenciál. Podľa nej je to jedno z najkrajších miest Slovenska. Niet divu, že tento rok získala ocenenie najkrajšie mesto Slovenska. „Žijeme v okúzľujúcom kraji, ktorý je potrebné si vážiť a chrániť. Zapracovala by som na lepšej propagácii a rozvoji cestovného ruchu. Mohlo by to zabezpečiť aj dostatok pracovných príležitostí,“ myslí si.

-sim-

pozvánka na kultúru: BOL SOM PRI TOM

Keď sa von rozprší a nebo sa ukryje na veľké dni za olovenú perinu ťažkých čiernych mrakov, otvára sa pre nás, turistické duše, druhá brána do sveta zvedavosti, aby sme nedajbože neprepásli, že sa okolo nás niečo deje. A tá brána nás nakoniec (celkom logicky) vovedie do kultúrnych stánkov mesta, ktorých je v Spišskej Novej Vsi pozhŕnané. Stačí ich objaviť, nájsť si čas, stlačiť kľučku a vstúpiť. Aby ste si niekedy o desať rokov mohli povedať: „Aj pri tom som bol“.

Bol som v BANÍCKOM MÚZEU STM.

Rudolf Jasečko, ktorý tu vystavuje výsledky svojej umeleckej činnosti je človek, ktorý je zrejme naladený na tú istú vlnu, ako ja, lebo je to, dvoma slovami, umelecký polyhistor. Rozumie sa tajným zákutiam slova a jeho popisky pod karikatúrami majú prirodzený šarm a vtip, vie kresliť, lebo jeho postavičky majú svojský charakter a ráz. Drobná práca s drevom, vyrezaná do detailov prezrádza trpezlivosť a pevnú ruku a fotografie ukazujú, že mu nie je cudzia ani práca s digitálnou technikou, lebo zábery odhaľujú na jednej strane zmysel pre

íroniu a na strane druhej i poctivú prácu v „tmavej komore“. Technické poňatie výstavy je klasické, panely na stenách sú doplnené výstavnými skrinkami uprostred a sám autor predstavuje svoje filozoficko-umelecké predstavy o vlastnom videní sveta na úvodných paneloch, ktorým tróni hneď ten prvý- názov tejto pozoruhodnej výstavy: MÚZOKOPY, PERO, DREVO A FOTOKAZ, KO(I)NŠPIRÁCIE. Aj vy ste sa stratili už na začiatku? Vidíte. A práve to je dôvod, dopátrať sa, čo je za týmto dlhým a tajomným názvom, ktorý si na nás pán Jasečko vymyslel.

Bol som v SPIŠSKOM MÚZEU.

Hneď dole vľavo na prízemí je práve zaujímavá výstava *Hračky, hlavolamy a spoločenské hry*, ale v čase, keď vyjde toto číslo Spišského patriota, ostane po nich v miestnosti už len prach a spomienky, najmä mladých mozgov, napríklad i na to, že hrať sa dá aj „Človeče, raduj sa.“ Keď ale prejdete cez hlavnú prízemnú výstavnú miestnosť dozadu, je tu menšia, akosi ukrytá pred zrakmi návštevníkov, rovnako ako výstava pod titulom *500 ROKOV REFORMÁCIE A SPIŠ*. Rozsahom malá, obsahom rozhodne nie zanedbateľná, lebo reformačné hnutie si našlo práve na Spiši (zrejme vďaka početnej nemeckej evanjelickej komunite) silného a navyše spriazneného spoločníka. Keď nemecký kazateľ Martin Luther pribil vo februári 1517 na bránu kostola vo Wittenbergu svojich 95 téz, ktoré boli vlastne obžalobou vtedajších pomerov v cirkvi, možno ani netušil, akú revolúciu vo svete dogmatických ideí spôsobí (hoc mu malo byť varovaním napríklad upálenie majstra Jána Husa

v Kostnici). Toto hnutie si našlo postupne cestu do celej Európy a už o desať sa dostalo i k nám na Spiš. Ale tým sa celý tento „príbeh“ nekončí, ale začína. Radi by ste vedeli, čo bolo ďalej? Ako to skončilo, respektíve pokračuje? Hovorí sa, že históriu píšú víťazi. Ale o histórii sa môžete čosi naučiť aj medzi riadkami v zadných priestoroch nášho múzea, lebo táto výstava je vo svojej technickej jednoduchosti, ale obsahovej bohatosti naozaj nenapodobiteľná a neprehliadnuteľná.

Bol som v GALÉRII UMELCOV SPIŠA.

Prečo? Odpoveď je jednoduchá. Je to už 30 rokov, čo občanom mesta i jeho návštevníkom slúži (a verne) toto kultúrne zariadenie. A tak je celkom logické, že prišiel čas, zaspomínať na činnosť od roku

1987. Nehovoriac o tom, že každý, kto nehľadá chmúrovo do zeme, ale upiera zrak hore, vznešene by som povedal, ku hviezdám, určite neprehliadne, že na tej peknej renesančnej budove na Zimnej ulici niečo nie je v poriadku, lebo do ulice tam trčí akýsi zvyšok smetnej nádoby. A práve ten vás pozýva na už spomínanú výstavu KONTAJNER SPOMIENOK. A aj keď je výstava vytvorená do troch samostatných blokov: Minulosť, verzum prítomnosť, Príbeh galérie a Portál spomienok, pôsobí (a celkom zámerne) ako zmes umeleckých predmetov a ľudí, nahádzaných do kontajnera, z ktorého si sami musíte povybierať to svoje. Či už historicky, alebo žánrovo. Priznám sa, že na túto výstavu treba ísť viac krát, alebo ju poňať, ako celodennú šichtu. Také množstvo a široký diapazón artefaktov a faktov sa nedá stráviť na jedno posedenie. A predsa je tu čosi, čo dáva tomuto (ale poctivo uvarenému) gulášu zmysel. Technické a výtvarné riešenie a grafika. Klobúk dole Jaro Čech a Ivana Betková. A ja len dúfam, že „kontajner“ bude v GUS-ke nezamknutý čo najdlhšie. Lebo ak nepôjdete jeden deň do dajakého superhypermarketu, tak sa nezrúti svet. Ak ale neuvidíte túto výstavu, budú sa vám smiať, ešte aj vlastné deti.

Michal Buza st.

VARIME PODĽA ABECEDI: EJA A JEJ EJ DAMSKE MESKO

Ja mam s Eju, jak še v odbornej literatúre píše, pravidelňi stik. Dva tižňe je v Esterajchu pri svojej babke a dva tižňe potim doma pri „svojim dzedovi“. Pravda, rakuska Oma (co ma kus po dzevedzešatke) potrebuje inakšu opat'eru, jak slovenski Opa (co cah a ku šedzemdzešatke). Babku treba skoro rano zobudzic s nabifľovanu vetu: „gut gešľáfen?“, prebaľic, umic, učesac, nakarmic, nafutrovac s pilulkami a viložic na zahradu s nabifľovanu vetu: „leb vól“. Žebi mohla nostalgicki kukac na kopce za dzedzinu a rozmišľac, comu še jej vlasne dzeci na ňu vi... kašľali. Ja stavam sam kolo dzešatej, prebaľeni som už od osemdzešateho dzevjateho, umivam še ľem dva razi do tižňa, žebi som narovnal faldi na čole a na tote dzešec vlasi? Škoda zodrac hrebeň. Na frištik vrubem kaveju a potim idzem do Fajrontu, nostalgicki kukam na kelnerku a čakam kedi mi zabrinka mobil, bo je parni tidzeň a budze volac Eja, že prišli našo „hvjezdne hviľe“ a začínáme o pol jednej s fajnim obedom.

Co tam Eja dava?

kare zo šviňi, udzenu slaňinu, platki ajdamskeho siru, soľ, čarni mľeti peper, baraňje rohi, abo feferonki, žeľenu papriku a

cebul'u, grul'e, maslo a žeľenu petrušku

Jak to Eja robi?

Ňeznam, jak to robi, že už podľa hlasu v telefoňe zna, či šturi do ajdamskeho meska feferonki, abo rohi z barana. Dluhoročnim viskumom som šak prišol na to, že jak še do telefoňu vidristavam a ňeodpovedam s jednoduhu vetu“ už idzem“, ta Eja dava do ajdamskich feferonki a kelnerka do piva cijankali.

Ostatne normalne ľudze ňešpekuluju a možu začac pripravovac recept na ej damske mesko a la Eja. Švinske kare še nareže kantom, aľe peršji raz ňe calkom do konca, bo až druhi rez je durchom, ta že už mame na denku falat, co vižira jak kešeň (pre slovakoch prekladam- vrecko) a tim padom dostaňeme vekšu plochu, do fterej potim budzeme šturac polnku. Bo pametajce. Vecej mesca-vecej slaňinki, sira, feferonkoch, abo rohoch a aj papriki a meska budu ščavičkovacejši šmakovac. Jak mame narezano, s tlučikom vikľepeme, osol'ime, popeprime a možeme sebe pririchtovac polnku.

Zakladom polnki je sir Eidam, co pohadza z Holandska a ja dodňeška krucim s hlavu, jak tote ich veťerne mlini, či mohli prave holand'aňe (co virabaju

paradne siri) urobic take čudo, co je bez barvi, šmaku a naviše nešmerdzi. Asi je to zato, bo v šesnastim storočju, jak krasavci dobijali svojo kolonije, ta ho brali na palubu, bo še ňepsul a aňi domorodcom ňešmakoval a tak namorňikom na loďoch ňevizreli zasobi. Radosc ma z teho sira aj Bukofski, bo ajdam ma bars mali obsah tuku a radosc ma z ňeho aj Eja, bo je lacni a pri pečeňju še ňetopi a ňeviľeva z mesovej kešeňki. No a radosc mam nakoňec z ňeho aj ja, bo Bukofski z roka na rok mudrejši, Eja z mešaca na mešac bohatša a kelnerka vo Fajronce zo dňa na dzeň s kratšu kidľu.

Teraz še na rozškireni švinski kešeň pouklada platek sira a na cenko narezane šajbički udzenej slaňini. Na inim mescu še zakľa pririchtuje aj magľajz z opečenej cebul'i a na drobno narezanich feferonkoch (abo baraňich rohoch) a žeľenej papriki. Tu treba povedzec, že fantaziji še medze ňekladu a polnka može bic aj ina, ľem jak viňehace sir, ta še už mesko ňebudze volac ajdamske.

Šak kelnerka z Fajrontu tam štura oščepok a zato še jej mesko vola Zbujňicke. A aj ja furt kedz idzem z karčmi cez obhod, ta kupujem ku obedu bjele vinko a poľne maki a jak idzem od Eji nazad, ta stačja

bjele margareti, bo kupovac červene vino do karčmi je ekonomicka šalenota. Zmeska še prida na kešeň, zavre še a zaštopka, najľepši zos kovovim šparadlom a zapeka v horucej rure. U Eji še už medzitim varja aj grul'e f šupke. Zabrinkam, visciskam domacu paňi, grul'e

Bo jak hviri klasik:

JAK JE EJA V ESTERAJCHU, TA MA RADOSC KELNERKA
A ČAPUJE PIVO S PENU, JAK NAJĽEPŠA FRAJERKA
HORŠI ŠAK JE, KEDZ SU DOMA NARAZ DVA ŽENI
JAK MI MOBIL ZABRINKA, HŇED JE PIVO BEZ PENI

premiem zos vlažnu vodu, ošupem, narežem na koľeska, osol'im, vivaľam v kastrole s maslom a nadrobno narezanu žeľenu petrušku a podavam ku ej damskemu mesku.

Hvjezdne hviľki u Eji še furt vidarja, bo zme še dva tižňe ňevizdela a po dvoch tižňoch

sebe zaš na dva tižňe od sebe odihňeme, žebi zme še mohli češic na ďalše dva tižňe. A aj kelnerka vo Fajronce zna, kedi me ňetrebá rušac. Šak jak viložim na stol k poldecaku a pivu mobil, ta som pre ňu na ďalše dva tižňe, jak še píše v odbornej literatúre, ňepoužitel'ni.

Michal Buza st.

krížovka

Honoré de Balsac: „V každej žene sú ukryté ročné obdobia. Najkrajšou ich robí jeseň.

Je v nej TAJNIČKA 1, TAJNIČKA 2 jari, aj TAJNIČKA 3 leta. S mužmi je to inak.

Po letnej TAJNIČKA 4 akoby náhle TAJNIČKA 5.“

Autor krížovky: Albín Medúz

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

VODOROVNE:

A: osobné zámeno – spriadajú – zázrak, prekvapenie, zriedkavo – riečna, aj morská ryba – Slovenský plynárenský podnik, skr. **B:** potri – TAJNIČKA 2 – napari. **C:** otec, familiárne – prvý preklad biblie – lietala v oblakoch, básnický – minulý rok – zomiel'aj. **D:** druh papagája – uzol, po česky – časť opery – veľa kúpi. **E:** Adriána, domácky – maska, po anglicky – prijal bez úplaty – vädol, po česky – nadol, básnický. **F:** mesto v Taliansku – TAJNIČKA 3 – starí páni. **G:** spot, napr. reklamný – postriekal krvou, zriedkavo – prišiel okamih – pichá rohmi. **H:** zaostruj – ostruhajú mlynčekom – staval hať – niečo, národnostne. **I:** vo vnútri, po česky, zriedkavo – prírodná politúra dreva – prvý muž – alebo, literárne – rúbal. **J:** Renovácia materiálu, obchodná skr. – TAJNIČKA 4 – nalievala. **K:** opojí (nielen marihuanou) – zdeformujú slovo – európan.

ZVISLE:

1: iným spôsobom – otec, familiárne – vrznutie. **2:** TAJNIČKA 5. **3:** obrnený transportér, skr. – pokryté dymom – hlas kravy. **4:** rovným smerom – padal v podobe dažďa. **5:** pracuj s rydlom – dánska štátna televízia, skr. – dostane do siete. **6:** otec, po maďarsky – trochu si odstrkol – Mladé letá, skr. vydavateľstva. **7:** smerom nadol – zadná časť lode – rýľuje, po maďarsky. **8:** poľná cesta na svahu – povoláva – hrdlo. **9:** pokrik na voly – nepoumývaj – hrubý povraz. **10:** zhotovil šitím – nasával – konzervujem dymom. **11:** veľké strelné zbrane – trň, po česky – pes, detsky. **12:** osobné zámeno – Zlatica (z maďarčiny) – hudobná stupnica. **13:** bol na love – východ, po nemcky – možno. **14:** pomôcka kosca – postavil sa – tam, básnický. **15:** ako, básnický – čiastočne narúbali – práve, národnostne. **16:** myslená stredová čiara – predložka – horelo plameňom. **17:** spriahla sa – pracoval s kosou. **18:** zvrtné zámeno – TAJNIČKA 1 – kancelárska skratka, a iné. **19:** prehnela to s podlievaním. **20:** pracuje s pilou – medikament – vrchný náter.

POMÔCKY: ALIAS, APA, ÁS, ČA, ČOSIK, IP, ITALIA, OST, PADOV, ŠELAK, TDA. VNE.

ČREPINKY ZO SPIŠSKONOVESKÝCH ARÉN

Basketbal

Grandióznym spôsobom vstúpili do novej sezóny basketbalisti BK 04 AC LB Spišská Nová Ves. V domácej ouvertúre dokázali zdolať vicemajstra z Komárna 91 - 78 a hlavne spôsob, akým to urobili, dáva tušiť, žeby to mohla byť zaujímavá sezóna. „*Verím, že nebude platiť príslovia ‘prvé vyhráni z kapsy vyhání’. Musíme ostať pri zemi, hoci sme podali veľmi dobrý výkon. Ten v útoku som očakával, už v príprave sme ukazovali, že ofenzíva bude našou silnou stránkou. Moji zverenci ma však milo prekvapili v defenzíve, kde podali výborný výkon. Teší ma, že nám išla aj obľúková strelba, vyberali sme hráčov na tieto pozície a padalo to. Nie je to len o šťastí, chlapci v príprave nastrieliť veľké množstvo hodov a niekde sa to musí prejaviť,*“ skonštatoval po presvedčivej výhre prešťačný tréner domácich Erich Korfanta.

Futbal

Výborný september majú za sebou futbalisti FK NOVES Spišská Nová Ves. Spišiáci sa statočne bijú o svoje miesto

v druhej najvyššej slovenskej súťaži a na našu radosť sa im celkom darí. September síce začali prehrou v Poprade (1 - 3), no potom v domácej premiére (kvôli rekonštrukcii štadióna odohrali prvých 6 kôl na súperových trávnikoch) porazili slávny Inter Bratislava 1 - 0. Nasledovala tesná prehra v Trebišove (1 - 2), ktorú však Spišiáci odčinili na domácom trávniku, keď zdolali Komárno 4 - 2 a deviaty kalendárny mesiac ukončili výhrou v Novom Meste nad Váhom 2 - 1. Novovešťanom patrí po 10. kole ôsma priečka v druholigovom peletóne, v tabuľke pravdy (+/-) sme dokonca lidrami.

Hokej

Naplnlo šliape už aj St. Nicolaus 1. hokejová liga a spišskonovoveským hokejistom patrí po 7. kole šiesta priečka. Farma extraligového Popradu vstúpila do sezóny skvelo. V úvodnom zápase rozstrieľala Nové Zámky B 9 - 2 a úspešne si počínala aj v ďalšom domácom stretnutí, HC Bratislavu zdolali Spišiáci presvedčivo 7 - 1. Nasledovala tesná prehra v Topoľca-

noch (2 - 3 pp), Dubnici sme na jej ľade podľahli 2 - 6, Skalici 2 - 7. Sériu prehíer zastavil až posledný septembrový deň, Trnavu sme vďaka hetriku Mateja Gil'aka porazili na domácom štadióne 3 - 1. A po ľade lietajú už aj ženské hokejové OSY, no tie majú po odchode opôr značne pristríhnuté krídelka. Popradským líškam podľahli vo vstupnom zápase 0 - 7, gól nestrelili ani v domácej premiére, „koňarkám“ z Prešova podľahli 0 - 6. Potom však uštedrili tenisového kanára pre zmenu ony, na ľade Košíc triumfovali 6 - 0. September zakončili domácou prehrou s Popradom 0 - 7.

Florbal

Bolestnú premiéru v extralige majú za sebou aj florbalisti Young Arrows Spišská Nová Ves. V piatich septembrových zápasoch nedokázali zvíťaziť ani v jednom, jediný bod získali za domácu prehru so Sabinovom 9 - 10 pp. Mladé šípy veľmi rýchlo pochopili, že extraliga je predsa len iný level, no všetci, ktorí s deravou loptičkou na Spiši pracujú veria, že naši florbalisti zabojujú a v najvyššej súťaži sa rýchlo adoptujú. Z pozícií ustupuje aj úradujúci ženský

florbalový slovenský majster. „Kométy“ po odchode kľúčových hráčov prehrali prvé dve stretnutia nového ročníka extraligy, i keď v oboch prípadoch až po predĺžení. V Tvrdošine podľahli 6 - 7 pp, v Kysuckom Novom Meste 3 - 4 pp. Domácu premiéru absolvujú 21. 10. 2017 o 18:00 hod proti Michalovciam a dievčatá veria, že ich príde podporiť čo najviac fanúšikov.

Volejbal

Naplnlo dunia lopty už aj nad vysokou volejbalovou sieťou. Extraligový nováčik BK 97 STOVA Spišská Nová Ves sa v prvom kole predstavil na palubovke Nitry, no výborne rozohraný zápas nedokázal doviest do víťazného konca. Spišiačky viedli pod Zoborom 2 - 0, no napokon prehrali 2 - 3. Výhra však na seba nenechala dlho čakať a prišla v domácej premiére. Trnavu Novovešťanky zdolali presvedčivo 3 - 1 a spokojný bol aj tréner Radoslav Žigraj. „*Prvé dva sety sme hrali to, na čom sme sa s dievčatami dohodli a celkom hladko sme ich získali vo svoj prospech. V treťom prišla strata koncentrácie, hostky to využili a začali byť nepríjemné. V polovici štvrtého setu*

sme sa však vrátili k svojej hre a myslím si, že sme zaslúžene triumfovali,“ skonštatoval po historicky prvej výhre BK 97 STOVA SNV v najvyššej ženskej volejbalovej súťaži spišskonovoveský kouč. Už po šiestykrát sa v spišskonovoveskej športovej hale hral turnaj mládeže. V sobotu 23. 9. 2017 mali halu pre seba staršie žiačky (nar. po 1. 9. 2002), ktoré sa pred vernými fanúškami vyplli k veľmi dobrým výkonom. Celkovo sa turnaja starších žiačok zúčastnilo 8 družstiev, ktoré v dvoch skupinách odohrali spolu 18 zápasov. Domáci klub reprezentovali až 2 družstvá starších žiačok. Staršie žiačky „A“ obsadili druhú priečku, „B“-čko skončilo siedme. V nedeľu 24. 9. 2017 si halu zobrali pre seba zasa juniorky (nar. po 1. 9. 1998) a svoje umenie predviedli pred slušnou diváckou kulisou. Hralo sa s vervou a veľkou bojovnosťou. Podobne ako v sobotu pri starších žiačkach sa turnaja junioriek zúčastnilo 8 družstiev a rovnako ako pri starších žiačkach reprezentovali domáci klub až 2 družstvá junioriek – VK SNV „A a VK SNV „B“. Áčkarky skončili druhé, „B“ tím obsadil piatu priečku. V oboch kategóriách sa z celkového triumfu radovali volejbalistky Sniny. „*Celkovo v tomto dvojdnovom turnaji nešlo ani tak o výsledky, ako o súhru dievčat, vyskúšanie si herných systémov, ale v neposlednom rade aj základných návykov pri volejbalových zápasoch, či otestovanie psychickej záťaže pred divákmi. Tento volejbalový víkend jednoznačne splnil účel i cieľ a organizáciu turnaja si pochvaľovali všetci tréneri i prítomní rodičia. A to náš klub zaväzuje i povzbudzuje do ďalšej práce, teraz najmä s mládežou,*“ skonštatoval po turnaji predseda VK SNV Igor Murko.

Oliver Buza

Vytrvalci sa v pekle neupiekli. Raj sa stal ich vykúpením

Peklo a raj. Dve veličiny, ktoré stoja oproti sebe už od počiatku vekov, sa začiatkom septembra na Spiši spojili do vydarenej bežeckej udalosti. Traja bežecí nadšenci zo Spiša sa rozhodli zorganizovať ďalší ročník Pekelného behu rajom.

Druhý ročník prilákal početnú enklávu bežcov. Čakala ich pekelná skúška

Na začiatku je vždy myšlienka a snaha niečo urobiť. „*Organizačný team sa každoročne trmáca po celom Slovensku za trailovými bežeckými pretekmi. Dokonca v Smolníku vedia chalani z Vitalcity zorganizovať špičkové zápolenia v teréne. A u nás na Spiši, v Slovenskom raji, neboli jediné preteky, ktoré by sa konali na horských chodníkoch. Tak sme si povedali, že snád' nie sme jediní traja bežci, ktorí by chceli v raji súťažiť. Zároveň sme chceli ukázať krásy Slovenského raja iným bežcom, a tak sme sa rozhodli zorganizovať Pekelný beh rajom,*“ vnáša svetlo do zrodu tejto myšlienky jej spoluautor Peter Hanula. A to, že sa tento nápad „chytí“, dokazuje aj fakt, že druhý ročník prilákal na chodníky nášho národného parku až 187 borcov, odhodlaných popasovať sa s touto náročnou výzvou. Organizátori pre nich pripravili dve varianty. Tú kratšiu SHORT, ktorá ich

previedla cez Čingov, ústie Kyseľa na Kláštorisko a späť cez Čertovu sihoť, absolvovalo 86 bežcov, 24 žien a 42 mužov. Nabitejšia však bola trať ULTRA, tá veru dokonale preverila pripravenosť a odolnosť zúčastnených. 84 mužov a 17 žien absolvovalo dlhšiu verziu, ktorá previedla borcov takmer celým Slovenským rajom. Štart bol na Čingove, cez Bikšovú lúku sa bežci vyštverali na Medvediu hlavu až do Novoveskej Huty. Odtiaľ cez Čertovu hlavu až na Mlynky. Zejmarskou roklinou na Geravy, cez Glac na Kláštorisko a Podlesok. Cieľ, cez Ihrík, bol opäť na Čingove. „*Úplne najkrajším zážitkom bolo vidieť všetkých zúčastnených spokojných v cieľi. Určite si siahli na dno svojich síl, veď preto má trať názov pekelná. Výbeh na Čertovu sihoť je asi tým najpekelnejším bodom na celej trati, no som rád, že bežci náročné podmienky zvládli a unisono tvrdili, že sa im preteky páčili. Veľmi ma teší vysoký záujem nežnejšieho pohlavia, ženy zasa raz ukázali, že sa dokážu pripraviť aj*

na takýto typ behu. Najstarší absolventi behu boli zo Spišskej Novej Vsi, pred pánom Smolárom a pani Bendikovou treba sňať povestný klobúk z hlavy. Najmladším účastníkom bol Miki Rybecký z Bratislavy, tomu v rodnom liste sviety rok narodenia 2001. Čo sa týka Spišiakov, tí sa na domácej trati veru zahanbiť nedali. Štefan Sumerling vybojoval na trati SHORT striebro, piate skončil Ján Hlavačka,“ zhodnotil druhý ročník Hanula.

Ak sa chce, všetko sa dá. Organizátori sa dohodli aj s ochranármi

Keďže celá trať Pekelného behu rajom vedie cez Národný park s najprísniejším stupňom ochrany prírody, zaujímalo nás ako si organizátori poradili s komunikáciou s dotknutými subjektami. Predsa len ochranári neradi vidia akúkoľvek činnosť v týchto priestoroch. „*Musím vysloviť veľkú vďaka všetkým dotknutým subjektom. Čelom sa postavili k tomuto projektu všetky organizá-*

cie, ktoré sme oslovili. Správa NP, kde nám pomáhala p. Škorvánkova, Ministerstvo životného prostredia, Štátne lesy SR (p. Vanous), Lesy mesta Spišská Nová Ves, ako aj starostovia jednotlivých obcí si pri tej všetkej byrokrácii našli čas a pomohli nám. Vybavovanie povolení zabralo nejakú dobu, ale spolu sme to napokon zvládli,“ skonštatoval Hanula. A v „ďakovačke“ pokračoval. „*Bez všetkých tých dobrovoľníkov,*

sponzorov, partnerom, či zamestnávateľov, by tento skvelý projekt nevznikol. Pekelnému behu rajom však tú najvýraznejšiu pečať vtlačujú práve bežci, ktorí nám zachovali priazeň a ja pevne verím, že sa im u nás páčilo. Urobíme všetko preto, aby bol ročník s poradovým číslom tri opäť úspešnejší a ešte pekelnejší,“ dodal na záver spoluorganizátor Peter Hanula.

Oliver Buza

Pri zrode cyklistickej legendy bol aj Spišský Patriot a osemčlenná spišská zostava

Nórsko. Krajina fjordov, trolov, vysokej životnej úrovne a dobrosrdečných, spokojných ľudí. Kráľovstvo, kde už 26 rokov sedí na tróne kráľ Harald V., v poslednú septembrovú nedeľu korunovalo nového vládcu. Celý cyklistický svet sa v Bergene poklonil novému cisárovi - Petrovi Saganovi. A Spišský Patriot bol pri tom.

Do Nórska sme pricestovali s trojdňovým predstihom. Navštíviť túto prenádhernú krajinu a neobjavovať ju aj po turistickej stránke by bol hriech, ktorého sa naša osemčlenná spišská výprava nechcela dopustiť. Naším základným táborom sa stala po letných dovolenkách vyľudnená malebná dedinka Stalheim, ležiaca 130 km severovýchodne od Bergenu. V typickej drevenici nás privítal pravdepodobne najstarší obyvateľ obce, ktorý nám „trolskou“ angličtinou osvetlil jej dejiny a naviedol nás na turistické skvosty, ktoré okolie ponúkalo. So záujmom sa nás opýtal, prečo osem Slovákov navštívilo túto „zabudnutú“ zem a pri vyslovení mena Sagan sa len pousmial a popod fúz utrúsil, že v nedeľu to bude nórsky deň. Ako sa neskôr ukázalo, pomýlil sa len o 20 cm, no v ostatných veciach mal absolútnu pravdu. Okolie Stalheimu sa nám otvorilo a ponúklo ozajstné prírodné divadlo. V krajine, kde 300 dní vytrvalo prší, sa od piatka rána na oblohu vyštvieralo zubaté jesenné slnko, ktoré nás sprevádzalo počas všetkých výletov. Naš turistický guru Dodo Kozák nám pripravil dva výživné výšľapy. V piatkovom predkrme sme zdolali tisícmetrovú horu Stalheimsnippa, no ozajstná lahôdka prišla až v sobotu. Čakal nás snáď najkrajší západonórsky fjord Gudvangen s výstupom na Bakkanossi a prospekty veru neklamali. Štvorhodinovú turistiku sprevádzali ľadovcové plesá, široké doliny, milióny hektolitrov vody, mapy minuloročného snehu, úchvatné výhľady a na jeho konci „pohľad pre bohov“. Tisícmetrové kolmé zrázy sa zlievali do tichého fjordu, kde malebné učupené dedinky žili svoj život v objatí ticha a neskuťtočnej nádhery. Aj tí najväčší turisti z našej skupiny stáli chvíľu v nemom úžase a vychutnávali si najfotogenickejšiu časť západného Nórska. Pár prítomných miestnych nám potvrdilo, že také počasie tam býva snáď dvakrát do roka a my sme boli celí bez seba, že nórski vikingskí bohovia nám takéto podmienky dopriali. A to sme nevedeli, že príde ešte niečo úžasnejšie. Blížil sa deň D.

Nedeľa 24. september 2017. Vstávame skoro ráno a po triezvej úvahe sa rozhodujeme, že do Bergenu sa prepravíme vlakom. Do druhého najväčšieho mesta Nórska sa totiž chystá pol sveta a my netúžime tráviť väčšinu dňa hľadaním vhodného parkovacieho miesta. Ako sa napokon ukázalo, bola to skvelá voľba. Miestna lokálka nám ponúkla obraz toho, akí dobrosrdeční a prajní vedú Nóri byť. A aj prehľad o tom, že značka SAGAN má vo sve-

te svoj lesk a cveng. Oblečení v slovenských dresoch, ovenčení vlajkami a členkami s našim štátnym znakom sme sa ihneď stali hitom vlaku a partnermi na rozhovory, ktorým vládlo jediné slovo – cyklistika. Pochopili sme, že medzinárodná cyklistická únia si nemohla vybrať lepšie miesto pre organizáciu šampionátu, nórsky Bergen a jeho fanaticky zapálení obyvatelia boli tou najlepšou voľbou. To sa nám potvrdilo ihneď po vystúpení z vlaku. Do centra mesta prúdili mnohotisícové davy červeno – modrých domácich fanúšikov. Na hlavách im nechýbali vikingské rohy, v rukách držali svoje zástavy, najfrekventovanejšími slovami boli mená ich najväčších favoritov. Kristoffovi a Boasen Hagenovi sa veru na trati muselo poriadne čkať,

viera v ich triumf bola u domácich obrovská. No Bergen sa obliekol aj do slovenských vlajok. Naši fanúšikovia opäť raz dokázali, že stoja pri svojom idole a do mesta, ktoré stráži nórske fjordy prišli v hojných zástupoch. „Na body“ jednoznačne porazili aj také cyklistické destinácie ako Belgicko, Holandsko, Taliansko. V najstaršej časti mesta Bryggen sa dokonca do slovenských farieb „obliekol“ jeden z domčekov, ktoré UNESCO vyhlásila za svetové dedičstvo a sympatická Šalianka z jeho okien veselo vyvesovala jednu slovenskú vlajku za druhou. Originálne sa so šampionátom popasovala aj jedna nórska banka. Svoje výklady oblepila plagátmi, na ktorých vyzývala potencionálnych favoritov ku kúpe miestnych realít v prípade

ich trumfu. Všetky boli v angličtine, no na jej hlavných dverách bila do očí slovenčina. „Dobrý deň Peter. Veľa šťastia pri tretej výhre v rade. Myslíš si, že by si mohol svoje prízvyčky utratiť na tento palác?“ hlásal slogan. Slováci obsadili aj mierne stúpanie s mačacími hlavami asi 4 km pred cieľom. Vzájomné hecovačky s domácimi, neustále pokriky a vyvolávanie mena úradujúceho majstra sveta dodávali pretekovi to pravé cyklistické korenie. Ozajstné šialenstvo sa však spustilo prvým prejazdom pretekárov. V Bergene to hučalo ako v úli, trúbky, bubny spustili ten pravý fanúšikovský koncert. A keďže mestských kôl bolo jedenásť, jeden trval približne tridsať minút, a prišlo aj slúbených snečných 23 stupňov, ako pravým Slovákom sa

nám zažiadalo v prestávkach penivého moku. Naše nadšenie schladil až účet, čašníci si za polliter oroseného zapýkali 10 €, čo bolo aj na človeka z krajiny s najvyšším hospodárskym rastom v Európe (rozumej Slovenskom) veľa a ostali sme radšej pri čirej vode. Nálada a napätie gradovali, peleton sa každým kolom scvrkával, na našu obrovskú radosť v ňom stále figurovalo aj naše železko. Peter Sagan to napokon dokázal a tretikrát v rade sa stal majstrom sveta. Finiš ste videli lepšie vy pri televíznych obrazovkách, my sme boli odkázaní na „priamy prenos“ od môjho syna Borisa, ktorý nám šprint priblížil prostredníctvom mobilu. To, čo vypuklo následne, sa dá opísať len ťažko. Bergen sa razom stal hlavným mestom Slovenska, eufória fanúšikov v bielo – modro – červených trikolórach bola neopísateľná. Na každom kroku nám blahoželali domáci Nóri, Belgičania, Česi, Nemci, uznanlivo prikyvovali a s rešpektom vyslovovali meno novej cyklistickej legendy. Radosť vyvrcholila na hlavnom bergenskom námestí, kde Petra obliekli do dúhového dresu majstra sveta. Pri zimomriavkovej hymne sa v nejednom slovenskom oku zaleskla slza, celý ceremoniál bol nabitý nádhernou emóciou. Prípravy osláv sme pravdupovediac podcenili, resp. sme sa na nich pripravili nedostatočne. Nepočítali sme totiž s nórskou čiastočnou prohibíciou. Pulty s alkoholom sú každú nedeľu v supermarketoch a obchodoch „pod mrežou“ a na poriadnu oslavu v miestnych puboch sme vzhľadom na už spomínané ceny jednoducho nemali. A tak sme boli odkázaní na naše už dosť zdecimované zásoby v drevenom domčeku v Stalheime. Večer sme zakončili vypitím piva zo štamperlíkov a trápne triezvi, no s pokojom a hrdosťou v srdci sme sa pobrali spať.

Záver nášho vydareného pobytu prebehlo bleskovo. V pondelok sme si dali ďalšiu, tentokrát automobilovú túru po nekonečných fjordoch. Prešli sme desiatkami tunelov, pri ktorých sme sa pri myšlienke na náš nekonečný príbeh s názvom „Dubná skala“ len pousmiali, od fotili sme sa pri stovkách vodopádov, naposledy sme si vychutnali veľkosť a nádhru nórskeho vidieka. Nórsko v nás zanechalo hlbokú a nezmazateľnú stopu a keď sa v utorok ráno z miestneho letiska odlepilo z prístávacej dráhy to naše lietadlo a ponad prekrásny Bergen zamierilo na juh, veľmi nám do spevu nebolo. Opustili sme totiž krajinu, ktorá si napriek globalizácii zachováva hrdosť, krásu a výnimočnosť.

Oliver Buza